

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР», «МАГІСТР»,
ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
231 – «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»**

Луцьк-2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту на здобуття освітнього ступеня магістр включає питання двох навчальних дисциплін циклу фундаментальної, професійної та практичної підготовки – „Теорія та історія соціальної роботи” та „Технологій соціальної роботи”. Зміст програми базується на основних положеннях навчальних робочих програм зазначених навчальних дисциплін, які вивчалися студентами у передбачених навчальними планами семестрах, та доповнений сучасними науковими соціально-педагогічними дослідженнями.

У процесі підготовки до вступного іспиту студенти повинні орієнтуватись на такі головні вимоги до змісту відповідей:

- відображення усіх різновидів професійних компетенцій, передбачених ОКХ і ОПП підготовки соціального працівника – соціальних, педагогічних, інформаційних, комунікативних, полікультурних, саморозвитку та самоосвіти, продуктивної, творчої діяльності;

- розгляд основних положень питань має відбуватись в теоретико-методологічному, історико-еволюційному, технолого-методичному аспектах і підтверджуватись прикладами з практики діяльності соціального працівника;

- демонстрування обізнаності з найважливішими сучасними проблемами соціальної роботи і технологій соціальної роботи з різними категоріями дітей та молоді;

- розуміння основних проблем соціально-педагогічної технологічної діяльності та шляхів їх удосконалення.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

Теорія та історія соціальної роботи

1. Предмет та завдання соціальної роботи.
2. Функції соціальної роботи..
3. Соціальна робота як галузь інтегративних знань.
4. Провідні категорії соціальної роботи.
5. Суб'єкти соціальної роботи.
6. Об'єкти соціальної роботи.
7. Державний, регіональний, місцевий та індивідуальний рівні реалізації соціальної роботи.
8. Професійний та непрофесійний рівні реалізації соціальної роботи.
9. Структура, методи та основні етапи дослідження.
10. Соціалізація особистості. Визначення, фактори, структура та механізми.
11. Характеристика провідних концепцій та етапів соціалізації особистості.
12. Структура та особливості діяльності соціально-психологічної служби Гайденса.
13. Розвиток особистості у соціумі.
14. Сутнісні характеристики процесу соціального виховання.
15. Поняття „норма” і „відхилення від норми” у соціальній роботі та соціально-педагогічній діяльності.
16. Закономірності соціальної роботи.
17. Принципи соціальної роботи.
18. Нормативно-правове забезпечення соціальної роботи.
19. Інноваційні процеси у соціальній роботі.
20. Основні професійні вимоги до соціального працівника.
21. Характеристика особистих якостей соціального працівника.
22. Особливості підготовки соціальних працівників в Україні та за рубежом.
23. Соціальні проблеми сучасної сім'ї.
24. Визначення сім'ї. Типи сімей. Функції сім'ї.

25. Виховання дітей у сім'ї. Стилї сімейних взаємовідношень. Батьківський авторитет.
26. Прийомна сім'я, її види та соціальний супровід.
27. Девіантна поведінка: визначення, чинники, причини. Форми девіантної поведінки.
28. Профілактика девіантної поведінки особистості.
29. Особливості та специфіка діяльності соціального працівника із обдарованими дітьми.
30. Роль ровесників у соціальному формуванні особистості.
31. Мета, завдання та зміст діяльності соціального працівника в інтернатному закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
32. Актуальність та особливості діяльності соціального гувернера
33. Основні закономірності і особливості профорієнтаційної роботи соціального працівника
34. Сутність та форми організації культурно-дозвіллевої діяльності.
35. Релігія, церква і конфесійна община як фактори виховання дітей та молоді і інших вікових категорій населення. Соціальні функції релігії.
36. Мистецтво як засіб соціального виховання. Соціальні функції мистецтва.
37. Природа та механізми розв'язання конфліктів у соціальній роботі.
38. Управління та менеджмент у соціальній роботі.
39. Поняття, критерії, шляхи та засоби формування педагогічної майстерності соціальних працівників
40. Практика соціальної роботи в епоху Античності: Стародавня Греція, Стародавній Рим.
41. Практика соціальної роботи у Західній Європі в епоху раннього і класичного Середньовіччя.
42. Формування державної системи соціальної допомоги у Західній Європі у 18 – 19 ст.
43. Практика соціальної роботи у Західній Європі у 20 ст.
44. Розвиток науково обґрунтованих методів соціальної роботи у працях Мері Річмонд.
45. Обґрунтування соціальної сутності виховання в педагогічній теорії Ф.А.В. Дістервега.
46. Концептуальні засади соціалізації особистості в індустріальному суспільстві у спадщині І.Ф.Гербарта.
47. Теорія соціального виховання Г. Спенсера.
48. Практика надання захисту та підтримки в системі роду та громади у дохристиянський період у східних слов'ян.
49. Розвиток соціальної роботи в епоху Київської Русі.
50. Розвиток церковно-державної благодійності в епоху українського Відродження (друга половина ХУ-ХУІІ ст..).
51. Розвиток соціальної системи захисту нужденних в Україні у 18 – 19 ст.
52. Специфіка розвитку соціальної роботи в Україні після жовтневого перевороту.
53. Розвиток соціальної роботи як фахової діяльності в 90- х роках 20 ст. у незалежній Україні.

Технологія соціальної роботи

2. Форми і методи соціальної роботи.
3. Характерологічні особливості технологій соціальної роботи.
4. Соціально-педагогічні технології як різновид соціальної і педагогічної теорії.

5. Характеристика методів соціально-педагогічної роботи за їх змістом і характером.
6. Загальні проблеми соціальної діагностики. Методи та технології соціальної діагностики в роботі з клієнтами.
7. Організація, зміст та етапи соціальної роботи з групою.
8. Соціальна терапія: сутність, зміст, головні моделі, форми та методи.
9. Технології здійснення соціально-педагогічної реабілітації особистості та сім'ї.
10. Соціально-педагогічне консультування: основні принципи, види. Технологія консультативної соціально-педагогічної допомоги.
11. Технологія здійснення групової психолого-педагогічної терапії (на прикладі тренінгу, діяльності груп взаємодопомоги).
12. Використання інтерактивних технологій у діяльності соціального працівника.
13. Соціально-педагогічна робота з «дітьми вулиці».
14. Зміст, форми та методи соціально-педагогічної роботи з людьми похилого віку.
15. Зміст, форми та методи діяльності волонтерів в умовах центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді та недержавних організацій, в умовах вищого навчального закладу.
16. Основні види і форми соціально-педагогічної допомоги сім'ї. Методики соціально-педагогічної роботи з різними типами проблемних сімей.
17. Зміст поняття інвалідності в сучасних умовах. Технологія соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями.
18. Соціально-педагогічна робота з батьками, котрі мають дітей з патологією.
19. Технології соціально-педагогічної роботи з молоддю.
20. Технологія залучення людських ресурсів до волонтерського руху в соціальній сфері.
21. Особливості діяльності соціального працівника у загальноосвітньому закладі.
22. Сутність і технології соціальної роботи з жінками.
23. Соціально-педагогічна діяльність із забезпечення здорового способу життя дітей та підлітків.
24. Соціальні технології соціальної роботи з людьми похилого віку. (Досвід створення груп взаємодопомоги та реалізації їх соціальних проектів).
25. Особливості соціальної вуличної роботи як інноваційного методу професійної діяльності соціального працівника.
26. Професійна деформація особистості соціального працівника та проблеми її попередження та подолання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" : прийнятий 21.06.2001р., із змінами та доповненнями станом на 01.01.2020р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України "Про соціальні послуги" : прийнятий 17.01.2019р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закону України «Про охорону дитинства» : прийнятий 26.04.2001 № 2402-III, зі змінами [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.rada.gov.ua
4. Закон України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” : прийнятий 13 січня 2005 р. № 2342 – IV, із змінами та доповненнями станом на 13.02.2020р. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості ВР України. – 1996. – № 30. – С. 141.

6. Романова Н.Ф., Мельник І.П. Соціальне партнерство/ Н.Ф. Романова, І. П. Мельник: навчально-методичний посібник. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 238 с.
7. Лякішева А. В. Формування соціальної поведінки майбутніх фахівців соціальної сфери / А. В. Лякішева, Н. І. Корпач // *Духовність. Цінності. Психологія [монографія]* / гол. ред. М. Ледзінська, І. Філіппова. – Луцьк: Волиньполіграф : кол. моногр. – 2018. – С. 125-132.
8. Бичук І.О. Соціальна робота з сім'єю: методичні рекомендації з дисципліни / І.О. Бичук. - Луцьк: Вежа– Друк, 2017. – 40 с.
9. Бичук І.О. Соціальна робота в громаді: методичні рекомендації з дисципліни / І.О.Бичук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 36 с.
10. Бичук І.О. Основи соціальної роботи з неблагополучною сім'єю (з досвіду викладання навчальної дисципліни «Соціальна робота з сім'єю») / І.О. Бичук // *Педагогічний часопис Волині: науковий журнал.* – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2018. - № 2 (9). – 106-112 с.
11. Гунько С. О. Соціальна політика і соціальна робота в Україні» / Гунько С. О., Мартинюк Т. А. // *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення магістерської програми : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. П. Гусака, Н. Корпач.* – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. – С. 155 – 174.
12. Гунько С. О. Інформаційна компетентність фахівця соціальної роботи [Текст] / С. О. Гунько, Л. П. Стасюк / *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Серія : «Педагогічні науки».* – Луцьк, 2019. – Вип. 2 (386). – С. 177-186.
13. Дурманенко Є.А. Діяльність соціального педагога в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку/ Бартків О.С., Дурманенко Є.А.// *Навчально-методичний посібник.* – Луцьк : Вежа-Друк, 2017.– 300с (Наказ № 45 від 26 травня 2017 року)/ авт.100с.
14. Лякішева А. В. Реінтеграція бездоглядних і безпритульних дітей в соціум в умовах притулку / Н. І. Корпач, / *Rodzina i szkoła wobec zachowań ryzykownych : monografie [Text] // redakcja naukowa Małgorzata Dubis ; Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie.* – 2017. – С.185-199.
15. Формування соціальної активності дитини з обмеженими можливостями в громадських об'єднаннях / Сидорук І. І., Корпач Н. І. // *«Psychologiczne, socjologiczne, pedagogiczne, medyczne i etyczno-prawne uwarunkowania niepełnosprawności sensorycznej» : monografie [Text] // redakcja naukowa Marian Zdzisław Stepulak ; Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie.* – 2018. – С.135-141. ISBN 978-83-64527-95-1
16. Благодійна діяльність та фандрайзинг в соціальній роботі: теоретичний аспект / І. І. Сидорук, Н.І.Корпач // *Педагогічний часопис Волині : науковий журнал.* – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2019. – № 1 (12). – 130 с. – 101-108. *Індексується Google Scholar. DOI: <https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-01-101-108>*
17. Теорія соціальної роботи / Лякішева А. В., Сидорук І. І. // *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення магістерської програми : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. П. Гусака, Н. Корпач.* – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. – С. 116 – 133.
18. Лякішева А.В., Стасюк Л.П. Професійна взаємодія різнопрофільних фахівців в умовах інклюзії / А.В. Лякішева, Л.П. Стасюк // *«Psychologiczne, socjologiczne, pedagogiczne, medyczne i etyczno-prawne uwarunkowania niepełnosprawności sensorycznej» : monografie [Text] // redakcja naukowa Marian Zdzisław Stepulak ; Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie.* – 2018. – С.135-141. ISBN 978-83-64527-95-1
19. Лякішева А.В. Професійне самовизначення студентів педагогічних факультетів: сутність та структура поняття // *Освітній простір України.* - 2019. - Вип. 16. - С. 102-109. Index Copernicus.

20. Сушик Н. С. Навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни «Професійна педагогіка» / Н. С. Сушик // Педагогіка вищої школи: навчально-методичне забезпечення магістерської програми : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. П. Гусака, І. Остапйовського. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – С. 227–246.
21. Сушик Н. Соціальна профілактика девіантної поведінки підлітків [Електронний ресурс] / Н. Сушик // Нова педагогічна думка. – 2018. – № 1(93). – С. 83–86. – Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/241725.pdf>
22. Сушик Н. Компетентнісний підхід у реалізації технології формування здорового способу життя дітей підліткового та юнацького віку з використанням методу «рівний – рівному» / Н. Сушик // Нова педагогічна думка. – 2019. – № 4 (100). – С. 91–95.
23. Мартинюк Т.А. Сутнісна характеристика молоді з інвалідністю як об'єкту соціальної роботи / Т.А. Мартинюк, А.Г. Чиж // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Серія: Педагогічні науки, 2019. – №2(386). – С.115-121.
24. Мартинюк Т.А. Методологічні засади впровадження засобів соціокультурної анімації у процес роботи з людьми з інвалідністю / Мартинюк Т.А. / Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г Шевченка [Текст]. Вип. 150 / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка : гол. ред. Носко М.О. – Чернігів : ЧНПУ, 2018. – С.92-98. (Серія : Педагогічні науки).
25. Ресоціалізація неповнолітніх правопорушників в Україні та Польщі : [колективна монографія] / за ред. Гусака П. М. ; [П. М. Гусак, Л. Є. Гусак, Л. А. Мартіросян, С. Ю. Чернета, Jozef Rejman та ін.], – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 280 с.
26. Виховання у Стародавній Греції: соціокультурний контекст : навч. посіб. для вищих пед. навч. закладів / П.Гусак, Л. Гусак, Л. Мартіросян. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 200 с.
27. Мартіросян Л. Теорія соціальної роботи : виникнення та становлення / Л. Мартіросян // Актуальні проблеми педагогічної освіти : європейський і національний вимір : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (28-29 травня 2019 року) / за заг. ред. А. В. Лякішевої. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019. – С. 155–157.
28. Остапйовський Ігор. Конвенція ООН про права дитини як важлива складова організації соціального супроводу сімей та дітей / І. Остапйовський // Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 1 червня 2018 року) [Текст] / А.В. Лякішева (заг. ред.) П.М. Гусак, І.Б. Кузава та ін. – у 2 т. – Т2 (М-Я). – Луцьк: ФОП Покора І.О., 2018.- С.- 65 -67.
29. Остапйовський І.Є. Зміст та технологія соціально-педагогічного супроводу учасників ЗНО . – І.Є. Остапйовський, Т.П. Остапйовська. - Психолого-педагогічний супровід учасників зовнішнього незалежного оцінювання: Матеріали навчально-методичного семінару для відповідальних за проведення ЗНО та методистів психологічної служби.- Луцьк:ВІППО, 2016.-С 18 -25.
30. Петрович В.С., Здіховський А.М. Навчально-методичне забезпечення курсу «Практикум із соціальної роботи» // Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення магістерської програми : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. П. Гусака, Н. Корпач. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. – С.175-195.
31. Петрович В.С, Лютий В.П. «Кроки по життю»: адаптація профілактичної «Програми 15» до впровадження в умовах загальноосвітньої школи // Педагогічний часопис Волині. – Луцьк, 2019. – №2(13). – С. 126-137.
32. Петрук В.В. Організація дозвілля в освітніх закладах / Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення магістерської програми : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. П. Гусака, Н. Корпач. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. – С. 331-341.

33. Петрук В.В. Деякі аспекти професійної етики соціального працівника / В.В. Петрук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : / Зб. наук. пр. - Випуск 52 / редкол. - Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. – С. 379-383.
34. Чернета С. Ю. Підходи до визначення сутності поняття «соціальний проект» / Чернета С. Ю., Незбрицька О. В. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вип. 24 (1 том) : зб. наук. пр. – Київ : вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. – С. 228-236.
35. Чернета С. Ю. Сутнісна характеристика формування толерантності майбутніх соціальних працівників / С. Ю. Чернета // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2018. - Вип. 150. - С. 150-153.
36. Волонтери в соціальній роботі / упоряд. О. Главник, Н. Романова, Т. Друженко. – К. : Главник, 2016. – 128 с.
37. Лукашевич М. П. Соціальна робота: теорія і практика [підручник] / Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. ; 2-е вид. – К: Каравела, 2015. – 368 с.
38. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи. – Вісник АПСВ, 2016. – С.6-11
39. Слозанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді : теорії, моделі та методи: монографія / Г.І. Слозанська; за ред. проф. В.А. Поліщук. – Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018 – 382 с.
40. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. – К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 256 с.
41. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб.: У 2-х част. **Ч. II. Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї та дитини** / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, В.С.Петрович, Т.П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. М. Журавель, З. П. Кияниці. – К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 348 с.
42. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посібник / укладачі Івашенко К. В., Коцур І. В. – Умань : ФОРМ Жовтий О.О., 2015. – 101 с.
43. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями /Капська А.Й., Пеша І.В., Міхеєва О.Ю., Соляник М.Г. – К.: «Видавничий Дім "Слово"», 2015. – 328 с.

Критерії оцінювання

Фахові вступні випробування відбуваються у формі тестів. Конкурсний бал вступника **для здобуття ступеня магістра** оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів (**фахове випробування**). За кожну правильну відповідь тестового завдання (10 завдань) вступнику нараховується 10 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

- 1 рівень (високий): 200-180 балів;
- 2 рівень (середній): 179-160 балів;
- 3 рівень (достатній): 159-140 балів;
- 4 рівень (низький): 139-100 балів.

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179–160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159–140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139 – 100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Голова фахової атестаційної комісії

А. В. Лякішева

**Відповідальний секретар
приймальної комісії**

А. М. Слащук